

IN MEMORIAM

Zdenka Munk

Tomislav Šola

Muzejski dokumentacioni centar,
Zagreb

Radeći cijeli svoj život u muzejima i za muzeje, boreći se zapravo protiv prolaznosti i nestajanja, naša cijenjena kolegica, drugarica Zdenka Munk sama je morala podležiti zakonitosti-ma trajanja. U onim osobnim konotacijama smrt vrijednih ljudi najteže podnose bližnji, — oni koji su u stanju osjetiti manjak i posljedice nestanka. Posvetivši gotovo pola stoljeća muzejskoj struci i zaštiti spomenika kulture Zdenka Munk jasno je pokazala svoje stvaralačko opredjeljenje. Kad ne bi imali na umu sav silan posao koji je ta, naizgled krhka osoba, bila u stanju podnijeti i uspješno obaviti, — već sama činjenica tako duge vjernosti muzejskoj djelatnosti bila bi dobar razlog da je, makar i kasnije s obzirom na datum njenog odlaska, — spomenemo po dobru i sa zahvalnošću. Sjećajući se razgovora s pokojnom kolegicom Munk, uvjeren sam da je nas, muzejske radnike, smatrala ujedno i svojim bližnjima. Živoga temperamenta, s golemim iskustvom a suočena s krizom u svojoj okolini, — znala se ljutiti i rezignirati. Najviše se to valjda ticalo njenog uvjerenja o općem padu entuzijazma i ugroženosti digniteta struke. U posljednje vrijeme rad joj nije lagano padao, ali je imala stalnu potrebu da bude angažirana. Osetio sam u njenim kritičkim opaskama koje su se ticale djelatnosti onaj oblik zainteresiranosti koji je ujedno i žaljenje što aktivno ne sudjeluje u potrebnim promjenama i inovacijama.

Opterećena iskustvom i nastojanjem da stvara definitivne vrijednosti, nije se odlučila dati intervju za naš časopis. Možda je to bio podsvjestan otpor prema konačnim sudovima, ujedno i volja da i nadalje bude samo jedan od sudionika, a ne i sudac. U nizu smrti koje su pogodile našu kulturnu sredinu, gubitak kolegice Munk je osobito težak.

Kolegica Zdenka Munk je jedan od onih prosvijećenih umova koji se potvrđuju tako časnim izborom profesije kao što je zaštita nasljeđa, ali i jedan od rijetkih stručnjaka u muzejskoj djelatnosti koji je to opredjeljenje nadgradio internacionalizmom. Bila je dugogodišnji predsjednik Jugoslavenskog nacionalnog komiteta

ICOM-a, a posljednje godine tog dugog mandata i član Izvršnog odbora svjetske muzejske organizacije. Ni prije niti poslije nije nijedan naš muzejski stručnjak doživio takvo profesionalno priznanje za svoj angažman. U toj internalističkoj dimenziji njenog angažmana vidim širinu interesa i pravilno razumijevanje poslanstva muzeja, bez čega ni rad u razini jedne specifične sredine ne može imati potrebnu dalekosežnost.

RADNA BIOGRAFIJA

veljače 1938. diplomirala grupu povijest umjetnosti i kulture s klasičnom arheologijom na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

1.6.1938. nastupila kao volonter u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu.

1. 11. 1938 — 4. 8. 1939. na specijalizaciji u Parizu upisana na muzeološkoj školi Ecole du Louvre, s praksom u laboratorijima i zbirnama Louvrea, u zbirnama i u stručnoj muzeografskoj administraciji u Musée de l'Homme u Parizu. Slušala predavanja na Institut d'Art et d'Archéologie i na College de France u Parizu.

Ljetnim stipendijem francuske vlade proputovala Francuskom, studij muzeja i izložbe u Ženevi (Prado) i Veneciji (Veronese).

Od 1936 do 1941. likovni kritičar zagrebačkih »Novosti« (Zem) i član redakcije Biblioteke ARS (revija ARS-37, Hrvatska grafika danas — 36), član redakcije revije »Ženski svijet«, član Odbora »Ženski pokret« i Odbora univerzitetskog obrazovanih žena (junior — sekcija)

23. 10. 1939. namještena kao kustos u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu. Stručni ispit položila 28. 12. 1943.

U muzeju vodila inventar zbirki, primjenila iskustva stečena specijalizacijom na Ecole du Louvre. Publicirala članke o muzejskoj građi, problemima rada u muzeju, o likovnoj umjetnosti. Obilazila teren radi evidencije i spasavanja spomenika, održavala seminare za pomoćno osoblje, fotografirala predmete u muzeju i na terenu, sređivala dijelove muzejskih zbirki, vodila školsku omladinu kroz zbirke.

Kao ranije u studentskom pokretu (SKOJ), organizirana aktivno u NOP (od 1941. ilegalno u Zagrebu).

Veljače 1944. odlazak u NOB.

Do svibnja 1944. nastavnik na Prvom kursu za opće obrazovanje ZAVNOH-a, zatim član Kulturno-umjetničkog odjela ZAVNOH-a, kao šef likovne sekcije tog Odjela u Topuskom.

Sudjelovanje na I. kongresu kulturnih radnika u Topuskom (suradnja u organizaciji i postav izložbe *Umjetnici partizani za Kon-gres*).

30. 11. 1944. prelazak u oslobođenu Dalmaciju (Biograd n/m, Zadar, Šibenik, Split, Dubrovnik) radi obilaska oštećenih muzeja i spomenika i postavljanja izložbi umjetnika partizana u Splitu i u Dubrovniku. Prikazi o likovnoj umjetnosti u NOB-i u tisku na oslobođenom teritoriju.

10. 4. 1945. imenovana šefom Odsjeka za muzeje i konzervatorske zavode u Ministarstvu prosvjete NRH, prišla — osobito nakon povratka u Zagreb 9.5.1945. — or-

ganiziranju obnovljenog rada muzeja i osnivanju mreže zavoda za zaštitu spomenika kulture u Hrvatskoj.

Akcija spasavanja ratom ugroženih i oštećenih nepokretnih i pokretnih spomenika kulture — organizacija KOMZE (Komisija za sakupljanje spomenika kulture).

1. 10. 1947 — 31. 3. 1948. unapređena u zvanje prosvjetni inspektor Ministarstva prosvjete. U tom svojstvu organizirala tečaj za stručno uzdizanje muzejsko-konzervatorskih službenika FNRJ u Zagrebu. Sudjelovala na tečaju predavanjima o problematici muzeja.

19. 1. — 20. 11. 1949. kao delegat vlade FNRJ za restituciju kulturnih dobara boravila u Austriji, radeći u austrijskim centralnim i pokrajinskim muzejima i arhivima u Beču, Grazu, Linzu, Salzburgu, Klagenfurtu. U bečkom Bundesdenkmalamt radila na historijatu naše konzervatorske službe iz vremena Austro-Ugarske monarhije.

Od travnja 1948. do 22. 10. 1954. radila kao viši konzervator na Konzervatorskom zavodu NR Hrvatske u Zagrebu na osnovnim zadacima: obrada pokretnih spomenika kulture na teritoriju Hrvatske, uvođenje u Zavodu kartotečne evidencije materijala s posebnim obzirom na privatne zbirke umjetnina, — izrada idejne koncepcije i plana rekonstrukcije dvorca Trakošćan (arhitektonski zahvat i unutrašnje uređenje u kastelološkom i muzeološkom smislu, postav prizemlja i prvog kata).

1952. imenovana rukovodiocem inventarizacije umjetnina Riznice zagrebačke katedrale (organizirala provedbu timskog rada, sudjelovala u tom radu), provela prvi postav Galerije slika u Osijeku, izradila koncepciju postava Muzeja u Križevcima, uređenje priv. zbirke Gerersdorfer-Tieller u Zagrebu.

Za vrijeme rada u Zavodu reambulirala gotovo cijeli teritorij Hrvatske — pokretni spomenici.

1954. imenovana direktorom Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu. Inicijativa za preorijentaciju muzejske koncepcije na istraživanje, sakupljanje građe i prezentiranje razdoblja dotad muzeološki zapostavljenih: od sredine 19. stoljeća do danas: historicizam, secesija, razdoblje između dva rata do epohe suvremenog industrijskog dizajna.

Organizaciona nastojanja za proširenje muzejskog prostora — izrada plana i programa preuređenja prostora muzeja i novog postava zbirki s proširenjem vremenskog kontinuiteta muzejskog interesa od 14. stoljeća do danas.

Nastojanje da se muzejski rad usmjeri što više prema javnosti kako bi zadovoljio aktualne društvene interese i potrebe, te iniciranje i poticanje organizacije raznovrsnih većih i manjih tematskih povremenih izložaba, izlazak s izložbama u radne kolektive, u ostale muzeje na teritoriju Hrvatske, Jugoslavije i u inozemstvu.

Organizacija velikih inozemnih izložaba u muzeju i intenzivna suradnja sa Saveznom i Republičkom komisijom za kulturne veze s inozemstvom.

Suradnja s relevantnim pojedincima i grupama, te poticanje organa i ustanova za unapređenje dizajna. Suradnja sa školama, omladinom i srodnim ustanovama i organizacijama. Pronalaženje novih oblika muzejskog rada: koncerti, balet i modne revije u muzeju; organizirana vođenja, seminari za stručnu i širu javnost, za pojedine grupe različitih struka na različitim

obrazovnim nivoima, — uspostavljanje trajnije suradnje s filmom, radiom i TV. Aktivno angažiranje u organima vlasti i u društveno-političkim organizacijama — od članstva u gradskom i u republičkom Savjetu za kulturu, u Općinskoj skupštini, u Muzejskom i Konzervatorskom savjetu SRH, — u Izvršnom odboru Saveza muzejskih radnika SFRJ, u Komisiji za kulturne veze s inozemstvom SFRJ, u Jugoslavenskoj nacionalnoj komisiji za UNESCO. Rad u organima društvenog upravljanja. Dva mandantna razdoblja bila je predsjednik Društva muzejskih radnika Hrvatske, te predsjednik Društva historičara umjetnosti Hrvatske.

Od 1956. g. nadalje bila član brojnih međunarodnih i nacionalnih, kao i saveznih žirija, odbora i savjeta za velike međunarodne i savezne izložbe i slične manifestacije, član različitih komisija — za otkup umjetnina, za valorizaciju zbirki, za izvoz umjetnina, za stručne ispite, za unapređenje u naučna zvanja i sl.

Od 1957 — 1971/2. bila predsjednik Jugoslavenskog nacionalnog komiteta za ICOM (Međunarodni savjet muzeja), **1959.** izabrana članom Međunarodnog Izvršnog komiteta ICOM-a u Parizu — do 1970. god.

Zastupala Jugoslaviju u različitim funkcijama u inozemstvu — kao delegat na kongresima i konferencijama međunarodnih stručnih organizacija.

Od 1945 — 1955. predavač povijesti likovnih umjetnosti na Muzičkoj akademiji u Zagrebu.

Od 1968 — 1985. predavač na postdiplomskom studiju muzeologije (umjetnički muzeji i galerije) Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Kalendar ICOM-ovih konferencija u 1985. i 1986. godini

1985. god.

8-12. listopada (oktobra), Haag, Nizozemska

8. godišnji sastanak ICOM-ovog komiteta za muzeje književnosti (ICLM)

Obratiti se: Dr Ernő Taxner, Petöfi Irodalmi Múzeum, pf. 71 V, Károlyi Mihály u. 16, 1364 Budapest, Hungary

Listopada (oktobra) — studenog — (novembra), Barcelona, Španija

Godišnji sastanak ICOM-ovog komiteta za znanost i tehnologiju (CIMU-SET)

Obratiti se: Dr Dieter Schultz, Deutsches Museum, PF 2601 02, München 26, Fed. Rep. of Germany

Studenog (novembra), Helsinki, Finska

Skandinavski seminar na temu muzejske etike

Obratiti se: Ms Marketta Tamminen, clo Suomen Museoliito, Museokatu 5A6, SF-001000 Helsinki, Finland

6-13. studenog (novembra), Barcelona, Španija

Sastanak ICOM-ovog komiteta za obrazovanje i kulturnu akciju (CECA) na

temu »Istraživanje i muzejsko obrazovanje«.

Obratiti se: Dr Cornelia Brüninghaus-Knubel, Wigstr. 9, D-4300 Essen, Fed. Rep. of Germany

9-10. prosinca (decembra), Pariz, Francuska

60-ta sjednica ICOM-ovog Izvršnog odbora

Obratiti se: ICOM secretariat, Maison de l'Unesco, 1 rue Miollis, 75732 Paris Cedex 15, France

1986. god.

1-7. rujna (septembra), Southampton i London, Velika Britanija

XI. kongres međunarodne unije prethistorijskih i protohistorijskih znanosti

Obratiti se: The National Secretary, Prof. P. J. Ucko, Department of Archaeology, University of Southampton, Southampton S 09NH, UK

26. listopada (oktobra) — 4. studenog (novembra), Buenos Aires, Argentina

14. generalna konferencija i 15. generalna skupština ICOM-a

Obratiti se: ICOM Secretariat, Maison de l'Unesco, 1 rue Miollis, 75732 Paris Cedex 15, France

Prijevod iz: ICOM News, Bulletin of the ICOM, Vol. 38, No. 1, 1985, str. 7

Prenosimo — Reviews

»MUSEUM« no. 4/1984. UNESCO, Paris

Višnja Zgaga

Muzejski dokumentacioni centar, Zagreb

Odgojno-obrazovna funkcija muzeja tema je o kojoj se posljednjih desetak godina mnogo govori, a analizirajući muzejsku praksu mogli bismo reći da se još i više radi. Osnova toga rada je u integraciji edukativnog potencijala muzejskog predmeta s formalnim procesom obrazovanja, premda, kao kao što ovaj broj »Museuma« jasno pokazuje, postoje mnoge i raznolike metode obrazovanja u muzeju. Osnovni članak, Tage Hoyner Hansena, aktivnog člana ICOM-ovog komiteta za obrazovanje i kulturnu akciju (CECA), nastao je na temelju ankete o odgojno-obrazovnoj praksi svjetskih muzeja i dio je velikog istraživanja pod naslovom *Interdisciplinarnost i komplementarnost obrazovnog rada u muzeju i školskog programa*. Navodi se pet

različitih primjera obrazovnog rada, a autor obrazlaže i neke osnovne aksiome djelatnosti: muzej i škola su dinamične kategorije i efikasnost obrazovanja bit će u praćenju i prilagođavanju promjenama; nužan je aktivan odnos prema obrazovanju; muzej sutrašnjice jest multidisciplinarni muzej; kooperacija s mladima u muzejskom poslu važan je činilac odgoja. Slijedi prikaz suradnje između kustosa i nastavnika u muzeju Novia Scotia gdje se održavaju seminari za školsko osoblje radi upoznavanja raznolikih obrazovnih potencijala muzeja. Način približavanja umjetnosti i umjetničkih sadržaja djeci pokazan je na primjerima djelatnosti Muzeja moderne umjetnosti u Parizu, Tel Aviva i Erevanu. Pariški muzej izgradio je metodologiju tzv. »aktivnog viđenja« i za djecu i za nastavnike: zamijećeno je da postoji velika potreba obrazovanja nastavnika u poznavanju moderne likovne umjetnosti. U muzeju Tel Aviva postavljena je studiozna didaktička izložba na temu »mrtve pri-

rode« u slikarstvu, a u Erevanu već desetak godina djeluje centralna dječja umjetnička galerija koja broji više od 100.000 radova. Na koji se način njeguje odnos prema arhitektonskom ruralnom i urbanom nasljeđu pokazuju primjeri iz Senegala i Stockholma. Edukativni program Muzeja pustinje Arizona-Sonora, vrlo interesantan i dragocjen, realizira 140 muzejskih volontera. Muzej i kompjutor, donedavno u nezamislivom odnosu, počinju vrlo vrijednu suradnju ne samo u muzejskoj dokumentaciji već i edukaciji: u 4 eksperimentalna muzeja SAD-a moguće je sve slojeve stanovništva educirati s osnovama kompjutorske tehnologije. Kako funkcionira muzej kao kulturni centar doznajemo iz vrlo organizirane prakse Ekvadora i Kenije. U tim zemljama to je politički stav i metoda očuvanja tradicionalnih kulturnih vrijednosti.

Ovaj broj »Museuma« završava zanimljivim i posve osobnim viđenjem muzejskog pedagoga na kraju tridesetogodišnjeg rada.